

Ob stoletnici se je glumila v Aleksandrovem gledališču v Petersburgu igra prigodnica g. Weinberga, v kateri je le-ta prikazal poleg Gribojedova njegove znamenitejše vrstnike.

Nikolaj Seměnovič Lěskov (M. Stebnickij). V Peterburgu je umrl 5. marcija (21. febr.) jako plodovit in nadarjen ruski pisatelj in publicist N. S. Lěskov. Zaslužil si je stalno slavo v ruski književnosti posebno s tem, da je neizmerno resnično in umetniški slikal življenje nižjega in višjega duhovništva, razkolnikov in starinskega plemstva. Vsi ti krogi so poseben svet ruskega narodu samemu, najbolj novi pa so mu bili v književnosti ubogi duhovniki na kmetih. Razkolnike, te milijone ruskega naroda, ki se drže z neverjetnim uporstvom svoje „blagočestvo starin“, je predstavljal jednako mojsterski kakor znani narodopisni beletrist Pečerskij-Meljnikov. Neizmerno se hvali tudi njegov izvirni in narodni jezik.

Lěskov je hodil po hudih trnjevih potih, in v dobi svojega petintridesetletnega delovanja si je šele v poslednjih desetih letih priboril občno priznavanje. Nastopil je v burni dobi šestdesetih let, ko so se pripravljale in uvajale velike reforme. V takih časih povsod strašno vre, tem bolj pa pri narodih brez stare kulture in večstoletnih tradicij. Liberalizem je postal moda in ni znal nikakih mej, tako da se je pri mnogih duhovih razvil v nihilizem. Lěskov je bil sprva tudi velik liberalec, ali nihilistovske pretiranosti so se mu zgabile, začel jih je bičati ter se je posebno s svojim romanom „Někuda“ mladim in naprednim krogom še bolj zameril nego Turgenjev z „Dymom“. Strašen krik proti „odpadniku“ ga je gual še bolj v nasprotni tabor. Vender tudi v njegovih polemčnih spisih se ni izgubil umetnik, mnogo člankov in povestij pa je bilo čisto umetniških, tako da so se mu počasi zopet odpirala tudi liberalna glasila. Novih nasprotnikov si je nakopal s slikanjem duhovništva, dasi je bilo brez vsake tendencije; ali tudi v konservativnih krogih se je cenil njegov umetniški talent, tako da so ga nazadnje povsod spoštovali. V resnici je bil Lěskov samostalen značaj, ki se ni slepo klanjal nobenemu modnemu mnenju in ni spadal k nobeni stranki. Najbolj znan je njegov roman „Soborjae“, ki nas seznanja z duhovništvom na kmetih; mnogo šuma pa so napravile njegove „Archierejskija meloči“ (škofovske drobnosti).

Lěskov se je narodil v odlični plemiški (dvorjanski) rodbini v vasi Goročovu, v Orlovski guberniji, 4. februarja 1831 l. Izgubil pa je skoro očeta, in tudi sorodniki so mu ubožali, tako da se je rano moral postaviti na svoje noge. Tri leta je poslušal predavanja na kijevskem vseučilišču, potem pa je stopil v službo pri drugem možu žene svojega strica, ki je bil zanj skrbel, pri radikalcu Angličanu Škotu, trgovskem podjetniku. Lěskov je v tej službi mnogo potoval po Volgi, po južni Rusiji in po tujih krajih. Videl in skusil je torej mnogo. Svoje raznovrstne vtiske je opisoval v pismih Škotu, ki jih je kazal svojemu prijatelju J. V. Selivanovu, znanemu pisatelju. Ta je prvi ocenil književno nadarjenost Lěskova, dva kijevska medicinska profesorja pa sta ga nagovorila, naj poskusi svoje moči v literaturi. L. 1861. je prišel v Peterburg ter skoro zaslovel kot beletrist. Pisal je v vse večje časnike in časopise, tako da se njegovim spisom niti ne zna število.

M. Murko.

T. G. Masaryk, Česká otázka. Snahy a tužby národního obrození. V Praze. Nákladem „Času“. 1895.

Opozarjamo kratko na Masarykovo knjigo o »Českem vprašanju«, ki je vredna, da se tudi Slovenci z njo seznanijo in o nji izpregovorijo. Masaryk ne razpravlja češkega vprašanja v praktičnem političnem zmislu, ampak razbira načela češkega zgodovinskega in posebno novejšega narodnega življenja ter hoče narodni zavesti dati filozofski temelj. Knjiga je nastala iz študije o Kollárju, katero je Masaryk objavljal v

svojem mesečniku »Naše Doba«. To pa mu je dalo priliko, da je govoril obširno o dobi češkega prerojenja in njegovem daljšem razvitku do današnjih dni. Kdor hoče razumeti novejšo kulturno gibanje na Češkem, »literarno revolucijo«, o kateri se toliko piše, bo našel ključ v tem spisu, v katerem je češki filozof, socijolog in kritik zbral svoje nazore, ki jih širi na vseučilišču in v književnosti kot duševni vodja čeških realistov že drugo desetletje.

M. M.

Češka književnost. (Dalje in konec.)

Drug ilustrovan mesečnik, »Květy«, je namenjen bolj leposlovju. Dospel je do 17. letnika in ima dva urednika, za pesništvo in izvirno leposlovje v prozi pesnika-prvaka *Svatopluka Čecha*, za poučne spise in prevode leposlovne proze pa znamenitega romanopisca *dr. Serváca Hellerja*. Štiri na široki podlagi osnovane proizvode češkega leposlovja nam podajajo »Květy«: *M. A. Šimáčka* iskreno pisano povest: »V novém životě«, ki nam prikazuje mlado učiteljico, uživajočo s prvo službo prvič radosti in srečo življenja na kmetih; *Stanislava Jarkovskega* »Dcera profesorova«, podobo iz malomestnega življenja; *Serváca Hellerja* roman z ozadjem čeških bojišč iz l. 1866.: »Ve veliké době« in naposled *Josefa Laichterja* roman »Za pravdou«. Natančnejše podatke si moramo seveda pridržati za poznejši čas, ko bomo imeli v rokah več, nego mnogo obetajoče ekspozicije. Mojsterski je *Jana Fr. Hruške* spis o »Otrocih na Chodsku« (južno-zapadni okraj na Češkem), razpravljajoč s čudovito lehkoto, z jasnimi nazori in z nenavadno nežnostjo o življenju, navadah, igranih, pesnih, vražah i. t. d., s kratka o vsem, kar je združeno z otroškim bitjem od njegovega rojstva pa do časa, ko neha biti otrok. V prošlo dobo, ko je bujno cvetel romantizem, ko se je tako rekoč šele rodilo v srcih nadpolnih požrtvovalnih mož slovstvo v naroduostno vzpodbudo tedanjikom in v radosten spomin nastopnikom, nas uvaja *Bohuslava Čermaka* bijografsko-literarna studija »Jan Neruda«, baveča se v prvih številkah z mladeniško dobo velikega tega pisatelja.

»Zlatá Praha« prinaša v novem svojem letniku na prvem mestu *Gabriele Preissove* najnovejše pripovedno delo »Do podzimu«. Osebe in dejanje je povzela iz življenja koroških Slovencev iz okraja podklosterskega. Imenovana pisateljica se peča v zadnjem času izključno s prigodki, ki so se vršili med našimi rojaki na Koroškem. Hkrati čitamo v »Světózoru« iste pisateljice pripoved s Koroškega »Štěstí« (sreča), v »Osvěti« pa ljubko skico »Sneg«. Zanimivo bode zasledovati, koliko je prodrla pisateljica v duh slovenskega priprostega naroda.

O drugih pojavih v imenovanih in drugih čeških listih, takisto o češki književnosti in dramaturgiji sploh izpregovorimo v prihodnjih številkah. —

Umrla je dne 19. prosinca t. l., stara 40 let, češka pisateljica *Marija Červinková Riegrova*, hči dr. Fr. L. Riegra. Proslavila se je s spisi, zadevajočimi širjenje humanitetnih idej; spisala je tudi libreto k Dvořákovim operam »Dimitrij« in »Jakobin«. »Osvěta« pa prinaša v 2. številki njeno literarno-zgodovinsko razpravo »Domněnky a pravda o Jungmannovi«.

— 02 —

Popravek. Veščak nas je opozoril, da v »Razbojnikih na Kranjskem« v 3. letošnji številki naši nekaterikrat (n. pr. str. 160., vrst 3.) omenjeni Osa j l slove hrvaški Ozalj, po naše tedaj Ozelj, rod. Ozlja in da istod (str. 158., vrst. 3) omenjena reka ni Korona, ampak Korana. — V zadnji številki pa naj se čita na 222. str. v 7. vrsti od spodaj pogladi nam. pogleda.

